

Mål C-156/24**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

28 februari 2024

Domstol som begär förhandsavgörande:

Corte suprema di cassazione (Italien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

2 februari 2024

Klagande:

STM srl.

Motpart:

Ministero della Giustizia

Saken i det nationella målet

Överklagande av en dom i vilken det slogs fast att det vid sen betalning av fordran för uthyrning av utrustning för avlyssning till en åklagarmyndighet inte får tas ut dröjsmålsränta enligt lagstiftningsdekret nr 231/2002, eftersom rättsförhållandet mellan parterna – uthyraren och Ministero della Giustizia (justitieministeriet) – inte kvalificeras som en handelstransaktion.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Begäran om förhandsavgörande har framställts med stöd av artikel 267 FEUF och avser tolkningen av unionsrätten, särskilt artikel 4.3 FEU, artikel 47 i stadgan samt artiklarna 2.1, 2.2 och 10.1 i direktiv 2011/7/EU.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1) Ska principen om lojalt samarbete enligt artikel 4.3 FEU, den grundläggande rätten till ett effektivt rättsmedel inför en domstol, som garanteras i artikel 47 i

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, och direktiv 2011/7/EU, särskilt artiklarna 2.1 och 2.2, tolkas så, att unionsrätten utgör hinder för en nationell lagstiftning eller praxis som i) utesluter att de tjänster som uthyrare tillhandahåller mot ersättning på åklagarmyndigheternas begäran kvalificeras som ”handelstransaktioner” i den mening som avses i direktivet och ii) således undantar uthyrarnas fordran för de tjänster som har tillhandahållits åklagarmyndigheterna från direktivets bestämmelser om dröjsmålsränta?

2) Ska principen om lojalt samarbete enligt artikel 4.3 FEU, den grundläggande rätten till ett effektivt rättsmedel inför en domstol, som garanteras i artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, och direktiv 2011/7/EU, särskilt artikel 10.1, tolkas så, att unionsrätten utgör hinder för en nationell lagstiftning eller praxis som inte fastställer någon viss frist för betalning av fordran till en tjänsteleverantör och/eller som även föreskriver att dessa rättigheter endast kan göras gällande genom rättsmedlen i presidentdekret nr 115/2002 (Konsoliderad lag om rättegångskostnader), och närmare bestämt enbart genom att bestrida betalningsbeslutet?

Anförda unionsbestämmelser

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/35/EG av den 29 juni 2000 om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner: skälen 5, 7 och 9

Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/7/EU av den 16 februari 2011 om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner: artiklarna 2.1, 2.2 och 10.1 samt skälen 3 och 4

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna: artikel 47

Anförda nationella bestämmelser

Decreto legislativo del 9 ottobre 2002, n. 231 – Attuazione della direttiva 2000/35/CE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali (lagstiftningsdekret nr 231 av den 9 oktober 2002 – Genomförande av direktiv 2000/35/EG om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner) (GURI nr 249 av den 23 oktober 2002) (nedan kallat lagstiftningsdekret nr 231/2002), i dess lydelse enligt decreto legislativo del 9 novembre 2012, n. 192 – Modifiche al decreto legislativo 9 ottobre 2002, n. 231, per l'integrale recepimento della direttiva 2011/7/UE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali, a norma dell'articolo 10, comma 1, della legge 11 novembre 2011, n. 180 (lagstiftningsdekret nr 192 av den 9 november 2012 – Ändringar i lagstiftningsdekret nr 231 av den 9 oktober 2002 för fullständigt genomförande av direktiv 2011/7/EU om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner, i enlighet med artikel 10.1 i lag nr 180 av den 11 november 2011) (GURI nr 267 av den 15 november 2012): artiklarna 1–5

Decreto del Presidente della Repubblica del 30 maggio 2002, n. 115 – Testo unico delle disposizioni legislative e regolamentari in materia di spese di giustizia (presidentdekret nr 115 av den 30 maj 2002 – Konsoliderad version av lagbestämmelser och författningar på området för rättegångskostnader) (ordinarie tillägg till GURI nr 139 av den 15 juni 2002) (nedan kallad den konsoliderade lagen om rättegångskostnader):

Artikel 168: ”1. Domaren i målet fastställer genom motiverat betalningsbeslut ersättningen till sina assistenter ... 2. Beslutet meddelas mottagaren och parterna, däribland den allmänna åklagaren, och är ett interimistiskt verkställbart beslut ...”

Artikel 168-bis: ”1. Kostnaderna för tjänsterna i artikel 96 i lagstiftningsdekret nr 259 av den 1 augusti 2003 och kostnaderna för de tjänster som krävs för att kunna använda de förstnämnda tjänsterna ska fastställas utan dröjsmål genom betalningsbeslut från den allmänna åklagare som har begärt eller auktoriserat avlyssningen. ... 3. Betalningsbeslutet kan bestridas i enlighet med artikel 170.”

Artikel 170: ”1. Mottagaren och parterna i målet, däribland den allmänna åklagaren, kan bestrida det betalningsbeslut som har utfärdats till förmån för domarassistenten ... Närmare regler för att bestrida beslutet stadgas i artikel 15 i lagstiftningsdekret nr 150 av den 1 september 2011.”

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Tribunale di Catanzaro (domstolen i första instans i Catanzaro) ålade genom betalningsföreläggande Ministero della Giustizia att i enlighet med artiklarna 4 och 5 i lagstiftningsdekret nr 231/2002 betala STM en rad penningbelopp inklusive dröjsmålsränta som ersättning för tjänster i form av uthyrning av elektronisk utrustning för telefon- och rumsavlyssning som bolaget hade tillhandahållit flera åklagarmyndigheter.
- 2 Ministero della Giustizia framställde invändning mot betalningsföreläggandet till Tribunale di Catanzaro, som genom dom upphävde betalningsföreläggandet och tillerkände STM en fordran exklusive dröjsmålsränta. Tribunale di Catanzaro fann nämligen att de tjänster som krävs för att kunna utföra telefon- och rumsavlyssning inte faller under handelstransaktioner, för vilka ersättningen fastställs enligt kriterierna i lagstiftningsdekret nr 231/2002, utan ingår bland de aktiviteter som utförs av domarassistenterna, för vilka ersättningen fastställs enligt kriterierna i artikel 168 och följande artiklar i den konsoliderade lagen om rättegångskostnader.
- 3 Domen i första instans överklagades och fastställdes. STM har överklagat till den hänskjutande domstolen, Corte di cassazione.

Parternas huvudargument

- 4 **Klagandebolaget STM** har gjort gällande att bolagets tillhandahållande av tjänster i form av uthyrning av utrustning utgör en handelstransaktion i den mening som avses i direktiv 2011/7/EU, eftersom det rör sig om tillhandahållande av tjänster mot ersättning. Det ska därför kunna påföras dröjsmålsränta vid sen betalning.
- 5 Den omständigheten att det är en allmän åklagare som begär tjänsten utgör inte hinder för en sådan kvalificering. När den allmänna åklagaren auktoriserar användning av utrustning för avlyssning accepterar denne i själva verket leverantörens erbjudande och ingår på så sätt ett avtalsförhållande med leverantören, vilket omfattas av allmänna bestämmelser om förpliktelser och avtal.
- 6 Även om det aktuella rättsförhållandet omvänt skulle anses vara offentlighetsrättsligt och betalningen således följer av en lagstadgad skyldighet i form av rättegångskostnader, borde uthyraren under alla omständigheter tillerkännas dröjsmålsränta och kunna göra gällande sin fordran även genom andra rättsmedel än det som föreskrivs i den konsoliderade lagen om rättegångskostnader, det vill säga betalningsbeslutet. Det förhåller sig nämligen så att betalningsbeslutet, när det har utfärdats, a) enbart meddelas parten och inte delges med en vidimerad kopia, med den följderna att borgenären, om denne vill driva in sin fordran, först måste erhålla en exekutionstitel och stå för kostnaderna för denna, b) inte innehåller några bestämmelser om räntan (lagstadgad ränta eller dröjsmålsränta) och c) enbart kan bestridas i enlighet med artikel 170 i den konsoliderade lagen om rättegångskostnader. Vidare d) fastställs det ingen frist inom vilken betalningsbeslutet ska utfärdas.
- 7 **Ministero della Giustizia har däremot gjort gällande** dels att auktorisation att använda privat utrustning innebär att den offentliga förvaltningen utövar offentliga myndighetsbefogenheter, dels att en allmän åklagare inte har befogenhet att ingå avtal som är bindande för den offentliga förvaltningen.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 8 Det fanns fram till år 2004 inga uttryckliga bestämmelser om avlyssningskostnader. Bland de kostnader som är ersättningsgilla från statskassan räknas enligt artikel 5.1 i-bis i den konsoliderade lagen om rättegångskostnader, som infördes genom lag nr 311/2004, både kostnaderna för spårning, vilken enligt lag åligger telefonoperatörerna, och kostnaderna för de tjänster som krävs för att kunna utföra denna aktivitet. Det föreskrivs i artikel 168-bis i den konsoliderade lagen om rättegångskostnader, som infördes genom lagstiftningsdekret nr 120/2018, att båda typerna av kostnader ska fastställas genom domstolsbeslut i enlighet med artikel 168 i den konsoliderade lagen om rättegångskostnader.

- 9 Detta lagstiftningsval bekräftar enligt fast praxis vid Corte di cassazione lagstiftarens avsikt a) att även privata enheters uthyrning av utrustning och eventuella tjänster som tillhandahålls av deras personal ska anses ha ett nära samband med brottmål och b) att de motsvarande kostnaderna, i egenskap av särskilda kostnader, ska ingå i rättegångskostnaderna och således inte omfattas av avtalsfrihet vare sig det gäller fastställande eller bestridande av beloppen. I överensstämmelse med detta synsätt kan därför dessa kostnader enbart fastställas av den handläggande allmänna åklagaren ”utan dröjsmål” (artikel 168-bis) genom motiverat beslut. Detta beslut blir slutgiltigt verkställbart om det inte bestrids enligt artikel 170 i den konsoliderade lagen om rättegångskostnader och utgör underlaget för betalningen av kostnaderna enligt artikel 171 i denna lag.
- 10 Enligt den hänskjutande avdelningens uppfattning riskerar emellertid ett sådant synsätt att begränsa uthyrarens effektiva domstolsskydd, eftersom den omständigheten att det endast hänvisas till den konsoliderade lagen om rättegångskostnader medför att uthyraren inte vid behov kan göra gällande sin fordran genom att inkomma med ansökan om betalningsföreläggande. Ett bolag som STM mister således inte bara rätten till dröjsmålsränta, utan behöver även ofta vänta anmärkningsvärt länge på att få sin fordran godkänd (den konsoliderade lagen om rättegångskostnader fastställer ingen frist inom vilken den behöriga domstolen ska utfärda betalningsbeslutet), har inte tillgång till någon exekutionstitel för att inleda förfaranden för att driva in sin fordran trots att den har godkänts (betalningsbeslutet tillhandahålls inte i sin helhet) och kan endast bestrida det fastställda beloppet genom de rättsmedel som uttryckligen fastställs i artikel 170 i den konsoliderade lagen om rättegångskostnader.
- 11 Dessa konsekvenser, som följer av hittillsvarande fasta praxis vid Corte di cassazione, får den hänskjutande avdelning vid vilken målet har anhängiggjorts att hysa tvivel om huruvida denna praxis är förenlig med unionsrätten. Denna praxis kan nämligen a) strida mot EU-lagstiftningen om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner, som har införlivats med den nationella lagstiftningen, b) utgöra ett specifikt åsidosättande av artikel 10.1 i direktiv 2011/7, enligt vilken borgenären bör kunna erhålla en exekutionstitel inom 90 dagar från betalningsbeslutet, och avslutningsvis c) strida mot den grundläggande rätten till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol (artikel 47 i stadgan).
- EU-domstolen ombeds därför att göra en tolkning av de relevanta bestämmelserna.
- 12 Den hänskjutande domstolen påpekar att Europeiska kommissionen, till följd av ett klagomål från STM, har inlett ett förfarande om fördragsbrott i enlighet med artikel 258 FEUF mot Italien (INFR(2021)4037). Kommissionen anser närmare bestämt att den italienska lagstiftningen, genom att undanta uthyrning av den aktuella utrustningen från handelstransaktioner, medför att leverantörerna inte kan dra nytta av det skydd som direktivet om sena betalningar ger.

Den hänskjutande domstolen hemställer slutligen om skyndsam handläggning med hänsyn tagen till förfarandet om fördragsbrott och omfattningen av tvisten mellan uthyrare och åklagarmyndigheter.

ARBETS
DOKUMENT